

Vårt innsatsforsvar - i en relevant Alliance

Taler

Anne-Grete Strøm-Erichsen

Dato

7 januar 2013

Sted

Oslo Militære Samfund

Omstendigheter

Forsvarsministerens nyttårsforedrag

1 Mine damer og herrer, kjære forsvarsvenner.

Godt nytt år!

5 Det er veldig hyggelig for meg å være tilbake på denne viktige talerstolen.

Det skal sterk rygg til å bære gode tider heter det. Jeg tenker at det gjelder akkurat her og nå.

10 Vårt forsvar er i en svært gunstig situasjon. Der andre land kutter, bygger vi opp.

Vi er samtidig en del av det europeiske og det videre globale skjebnefellesskapet.

15 Derfor må vi vedlikeholde og utvikle det vi har oppnådd. Og vi må forstå og handle når våre strategiske omgivelser endrer seg.

Hovedtema i kveld er strategiske endringer vi står ovenfor. Det er vårt innsatsforsvar i en relevant Alliance.

20

Mitt utgangspunkt er tre observasjoner og tre budskap.

Den første er mine viktige lærdommer fra forsvarsomstillingen. Det er en fortelling om beslutningsvilje og vanskelige valg. At valg nytter.

25

Vi har nådd våre mål. Den nye langtidsplanen knytter fortid og fremtid sammen. Men den fratar oss ikke fra å ta vanskelige valg. La det være mitt første

budskap.

30

Min andre observasjon angår det fremtidige arbeidsmarkedet. Fremtidens gullstandard ligger i evnen virksomheter har til å tiltrekke, beholde, videreforedle og anvende kompetanse. Dette angår også oss.

35 Det er i dag vi må legge grunnlaget for å sikre at vår sektor er konkurransedyktig i et fremtidig arbeidsmarked. Det er mitt andre budskap i kveld.

En tredje observasjon er store endringer i våre sikkerhetspolitiske omgivelser. Vi ser nye og gamle motsetninger. Vi ser et nytt konfliktpotensial. Og vi ser nye
40 samarbeidsmuligheter og allianser tre fram.

45

De tre ukene før jul reiste jeg til Kabul, Ankara og Washington. Ikke tre vilkårlige hovedsteder. Men tre land som hver på sin måte er viktige for norsk sikkerhets- og forsvarspolitik.

Samlet sett forteller de mye om trendene rundt oss.

50

Vi skal føre en fornuftig sikkerhets- og forsvarspolitik som gjør oss i stand til å møte de nye utfordringene. Det er mitt tredje og siste budskap i kveld.

La meg starte med et hyggelig gjensyn.

55

Det å komme tilbake til denne sektoren har vært en god opplevelse. Jeg kommer til et forsvar med en rasjonell struktur og med høy operativ evne.

Det er gått syv år siden jeg ble forsvarsminister første gang. Det var i sannhet en annen tid. Vi hadde et annet forsvar, et forsvar midt i en krevende omstilling.

60

Jeg husker det som en meget spennende, men også vanskelig tid. Spennende fordi gevinstene av de valgene vi tok var fjerne og utydelige. Vanskelig fordi det innebar upopulære beslutninger der nedsidene derimot var nære og konkrete. Mange ansatte var berørte.

65

En ting er å forstå at det tar tid å ta ut gevinster i forsvarssektoren. Noe annet er å tørre å gjøre det.

Ja, jeg valgte en tøff linje. Vi tok noen vanskelige beslutninger.

70 Det handlet om å ta modige og viktige steg mot et moderne innsatsforsvar. Et forsvar med tydelig vekt på oppgavene her hjemme og med evne til å stille opp ute der det var nødvendig.

Lærdommen satt dypt i meg da vi la fram langtidsplanen for perioden 2009-
75 2012. Langsiktig balanse, fremfor kortsiktig populisme.

Også nå var det harde prioriteringer og tøffe valg. Vi måtte gjennom mye smerte. Vi la ned virksomheter. Noen steder bygget vi opp. Og vi flyttet. Det vil Porsanger og Værnes huske. Og det vil Bodø og Stavanger også vite.

80 Skepsisen var stor. Motforestillingene mange.

Vi merket det særlig ved etableringen av FOH i Bodø. At det ville medføre kompetanseflukt. At vårt operative hovedkvarter ville ta lang tid å bygge opp.

85 Vi reduserte distriktstrukturen i Heimevernet. Vi avviklet Heimevernets egen førstegangstjeneste for mannskaper. I en kort tid var det årlige treningsnivået i områdestrukturen helt nede i null. Også dette var vanskelig. Det skapte uro og bekymring.

90 Hærens utholdenhet var satt alvorlig på prøve med langvarige styrkebidrag i Afghanistan. Det syntes umulig både å stille substansielle styrkebidrag ute, og samtidig ivareta en brigadeambisjon for styrkene her hjemme.

95 Selvsagt var det vanskelig, men vi klarte det.

Jeg har reist og besøkt de fleste av Forsvarets avdelinger de siste månedene.

Jeg har sett at ting som lå på tegnebordet for fire år siden, nå er på plass. Jeg har
100 sett et forsvar som leverer med høyere operativ evne, døgnet rundt. Uten de store ord, uten de store overskriftene. Det er imponerende.

Jeg har møtt en hær som vokser seg sterk på Rena og i Indre Troms. En hær som øver og trener mer i brigadeforband. En hær som på seks år har økt
105 bemanningen med over 50 %. Og en hær det investeres tungt i.

Et solid løft for en landmakt med økt mobilitet og reaksjonsevne. En hær som har tatt tunge og avgjørende løft i Afghanistan. En hær som er en ettertraktet
110 ressurs blant våre allierte. Fordi Hæren leverer.

Vårt Sjøforsvar er ikke til å kjenne igjen. Sist jeg var statsråd hadde vi kun én seilende fregatt i Frithjof Nansen. Våre korvetter eller MTBer var under bygging i Mandal.
115

I dag er de her. Fem nye fregatter og seks korvetter. Som nylig har hatt vellykkede testskytinger med sjømålsmissiler, et teknologisk kvantesprang for et land med ansvar for store havområder.

120 Sjøforsvaret har nådd sine mål. En sjømakt med en av Europas mest moderne baser i Haakonssvern. En sjømakt som seiler stadig mer her hjemme. Som snart skal tilbake til Aden-bukta. Nå som kommandofartøy i NATOs stående maritime styrke. Det er et stort ansvar og en stor anerkjennelse.

125 Vi har en Kystvakt med samlet ledelse i Sortland. Som daglig løser viktige oppdrag. Som trygger vår suverenitet. En Kystvakt som hindrer lovovertrедelser. Som sikrer økonomisk vekst ved å holde tyvfisken nede.

Både fregattene og kystvaktfartøyene vil få enda bedre operativ evne med nye
130 helikoptre.

På mine reiser har jeg møtt et moderne Heimevern. Et Heimevern som har fått spisset kompetanse og materiell for å kunne ta ansvar for sikring av samfunnets viktigste installasjoner.
135

Jeg har sett et Heimevern som øver stadig mer for å bli enda bedre. Et Heimevern med lokal nærhet i sine 11 distrikter. Som øver og trener for å kunne handle lokalt når det kreves.

140 Vi har et heimevern med en rasjonell styrkestruktur som evner å yte viktige bidrag til samfunnssikkerhet og sikkerhetspolitiske kriser.

Og jeg har sett et Luftforsvar i endring. Et Luftforsvar som er i gang med en krevende omstilling for å gjøre seg klar til å motta den største investeringen i

Forsvaret noensinne. Som også har økt antallet flytimer og som leverer her hjemme og utenfor Norge.

150 Vi har et Luftforsvar som stiller i fremste rekke. En meget god reaksjonsevne under oppdraget i Libya. Et livreddende helikopterbidrag i Afghanistan. Og nå med transportfly til ISAF-operasjonen. De klarer dette til tross for den tragiske ulykken i mars som rammet denne delen av Forsvaret så sterkt.

155 Og jeg har sett et FOH som raskt og uten opphold ivaretok sin rolle som hovedkvarter. Trygt plassert i nord, men med blikket rettet dit våre styrker opererer.

Men mest av alt, har jeg møtt menneskene som har tatt tunge løft hjemme og ute. Slike møter gjør meg ydmyk og takknemlig.

160 Mitt gjensyn med veteransenteret på Bæreia forteller mye. Det var et møte med en entusiastisk stab som tror på og brenner for veteranenes sak. En stab som sammen med sine gjester gledet seg over at vi fornyer og styrker senteret.

165 Mine samtaler med veteranene ga meg visshet om at vi er på rett vei. At løftet vi tok for våre veteraner gir resultater. Og at vi kan bli enda bedre.

Jeg har sett hvor vi kom fra. Jeg har sett hva det har kostet. Derfor har jeg stor respekt for alle dem som har stått i disse endringene.

170 Forsvarets ansatte kan være stolte. Forsvarsjefen har gått foran. Han har vært tydelig i sine valg. Han har hatt gjennomslag. Min takk går til alle som har bidratt.

175 Vi skal fortsette å flytte ressurser til høyere prioritert virksomhet. Og vi skal fortsette å bygge et godt forsvar.

Gjennom fornying og forbedring. Gjennom kontinuerlig utvikling og tilpasning. Ettersom vi ser behovene og mulighetene oppstå.

180 Utviklingen rundt oss er sjelden lineær. Som beredskapsorganisasjon må vi være forberedt på det uforutsette.

185 Derfor må vi tenke bredest mulig også når det gjelder sikkerhetspolitiske kriser.

Terroren som rammet oss 22. juli 2011, er en del av dette. Den flyttet vår forestillingsevne.

190 Det er riktig at Forsvaret aldri ble satt på en reell prøve. Vi har likevel mye lærdom å hente fra 22. juli kommisjonen.

Vi trenger et effektivt sivilt-militært samarbeid. God samhandling mellom forsvar og politi er avgjørende. Derfor er dette en hovedprioritet i den nye
195 langtidsplanen.

Vi skal bli bedre på risikoerkjennelse. «Risikoforståelsen bestemmer om man øver, hva man øver på, og hva man lærer», skriver 22. juli kommisjonen.

200 Hva er så den største risikoen eller trusselen for Norges sikkerhet i dag? La meg si følgende:

Jeg tror det er viktig å skille mellom hva som er største trussel og hva som er mest sannsynlige trussel.

205

Den største trusselen mot Norge er en sikkerhetspolitisk krise i våre nærområder: At det blir en krig eller konflikt her i nord. Men dette er også lite sannsynlig.

210 En mindre, men mer sannsynlig trussel, er at vi kan bli utsatt for et omfattende cyberangrep med store konsekvenser.

Cyber er i dag en strategisk sikkerhetsutfordring. Derfor er forsvarssektorens samlede evne til sikkerhet og operasjoner i det digitale rom et satsningsområde
215 for denne regjeringen.

Vi har etablert et Cyberforsvar. Og vi styrker Etterretningstjenestens kapasitet på dette området. Vi gjør et historisk løft for at Nasjonal sikkerhetsmyndighet skal kunne motvirke trusselen i det digitale rom.

220

Lærdommene, konkluderer 22. juli-kommisjonen, handler i større grad om ledelse, samhandling, kultur og holdninger - enn mangel på ressurser, behov for

ny lovgivning, organisering eller store verdivalg.

225

Dette har også overføringsverdi til Forsvaret som beredskapsorganisasjon.

Kultur, holdninger og ledelse er bærebjelker i enhver sunn og handlekraftig organisasjon. Dette kan vi ikke bevilge oss fram til.

230

Dikteren Arne Garborg sier det slik: «For pengar kan ein få alt, heiter det. Nei, ikkje alt. (...) skale av ting kan du få for pengar, men ikkje kjernen».

For kjernen i dag er menneskene i vår sektor. I et moderne og teknologitungt forsvar er den menneskelige ressurs avgjørende.

235

Derfor er dette vår neste store strategiske utfordring.

Vi tar fatt på dette nå. Gjennom en kompetansereform.

240

La meg si noen ord om dette arbeidet.

Kompetanseutvikling er nøkkelen til fremtidig verdiskapning. Påstander om at vår nasjonalformue ligger i oljen eller pensjonsfondet, er simpelthen ikke riktig. Arbeidskraften utgjør alene over 80 prosent av vår nasjonalformue.

245

Satsningen på kompetanse i Forsvaret er ikke noe nytt. Kompetanseutvikling har vært en rød tråd i forsvarsomstillingen. Gjennom rekruttering, utdanning og trening. Hele vår organisasjon er preget av dette. Vi har en lærende organisasjon.

250

Riktig kunnskap, sunne holdninger og gode ferdigheter. Det er sentrale kvaliteter i vårt forsvar. Det er en rettesnor for våre soldater.

Ja, et forsvar som daglig leverer høy kvalitet, er for meg det beste bilde av en organisasjon med riktig kompetanse som kan betjene moderne våpensystemer.

255

Med en slik organisasjon i ryggen er det en takknemlig oppgave å være politiker. Med det følger også et stort ansvar. Et ansvar denne regjeringen har tatt og vil fortsette å ta.

260

Det er i dag vi må legge grunnlaget for å sikre at vår sektor er konkurransedyktig i et fremtidig arbeidsmarked.

265

Gjør vi ikke dette er jeg redd vi vil få et forsvar uten nok relevant kompetanse. Enda verre - vi kan ende opp med å ha investert i høyteknologiske plattformer som ikke vil gi oss den forventede forsvarevnen.

270

Utfordringene i Sjøforsvaret, har gjort problemstillingen synlig. Dette er alvorlig. Derfor gjør vi noe med dette.

275

Min største bekymring er likevel ikke det som skjer i dag. Det er det som venter oss lenger fram i tid som bør uroe oss. At Forsvaret er konkurransedyktig i arbeidsmarkedet når dagens barn skal velge arbeidsgiver.

Hva vet vi så om det fremtidige arbeidsmarkedet annet enn at det blir hardere? Følgende er vesentlige:

280

- Vi vet at den enkelte arbeidstaker vil ha en sterk bevissthet om sin egen verdi.
- Vi vet at de mest attraktive organisasjonene vil være de som satser på kompetanse og utvikling av hver enkelt medarbeider.
- Vi vet at det for de fleste vil være naturlig å bytte jobb flere ganger.
- Vi vet at det er en forventning om at vi må stå lenger i arbeidslivet.
- 285 - Og vi vet at de fleste familier vil være avhengig av å kunne ha to karrierer samtidig.

290

Dette er noen av de utviklingstrekk vi skal presentere overfor Stortinget i en egen melding. Den vil ikke gi alle svar. Men den vil peke ut en retning for hva vi skal gjøre.

295

Dette handler om mange ting. Det handler om å skape best mulig forutsetninger for å kunne løse krevende oppgaver. Og det handler om hvordan vi skal få tak i de beste hodene i samfunnet.

I år markerer vi at det er 100 år siden kvinner fikk full stemmerett på lik linje med menn. Sterke kvinner brøt en barriere.

En viktig sak i 2013 vil være debatten om flere kvinner i Forsvaret.

300

Spørsmålet om kjønnsnøytral verneplikt er satt på dagsorden gjennom langtidsplanen.

305 De vernepliktige ønsker dette. Forsvarsledelsen støtter det. Og Stortinget har bedt om en grundig vurdering.

Oppgavene Forsvaret løser er i endring. De stiller høye krav, ulike kvaliteter og egenskaper. Derfor trenger vi å trekke på de aller beste og mest motiverte. Og vi
310 trenger flere kvinner i Forsvaret.

Stortinget har pekt på at dette først og fremst er et politisk spørsmål. Derfor må vi ha en bred og grunnleggende debatt.

315 Verneplikten er fundamentet i det norske Forsvaret. Det skal den fortsatt være.

Jeg er veldig opptatt av at den militære profesjonen og dens egenart bevares. Vi trenger militære spesialister og militære ledere. Vi trenger ansatte med en sterk profesjonsidentitet.

320

Derfor skal vi rendyrke vår utdanning mot våre operative behov. Vi skal la andre sivile utdanningsinstitusjoner ta seg av det de er gode på. Utdanning skal styres etter innsatsforsvarets behov.

325 På enkelte områder utdanner og sysselsetter vi innenfor en og samme nasjonale næringsklynge. Det gode eksempelet er maritim sektor. Et annet er domenet teknologi og IKT. Mer samarbeid på tvers av sektorer er påkrevd.

Vi må få til en mer smidig utveksling mellom Forsvaret og det sivile arbeidsmarked.
330

Vi skal fortsette å legge til rette for at våre ansattes kompetanse kan komme andre til nytte. Veteranene og tidligere ansatte i Forsvaret har mye viktig erfaring og kunnskap.

335

Vi må sørge for at de får en plass i arbeidslivet hvor denne kompetansen kan utnyttes både til samfunnets og den enkeltes beste. Det kan også komme Forsvaret til nytte.

Norske Reserve Offiserers Forbund og Norges Forsvarsforening har kommet med viktige innspill. Om hvordan vi kan «oversette» den militære kompetansen til noe som en sivil arbeidsgiver forstår og kan dra nytte av. Dette er viktig for våre veteraner.

345

Vi må bli flinkere til å hente inn kompetanse fra det sivile der det er behov. Vi gjør det i dag. Vi skal trolig gjøre det enda mer. Forsvaret har i fremtiden behov for flere spesialister og færre generalister.

350 Det skal være kompetansen som avgjør hvem som tilsettes. Derfor må vi øke fleksibiliteten i våre systemer for rekruttering, ansettelse og tilsettingsformer - kort sagt hele livsløpet.

355 Det å gå fra godt sagt til godt gjort, krever vilje, evne og tydelige valg. La meg legge til, godt samarbeid med alle parter og arbeidstakerorganisasjonene. Det har vi hatt så langt. Og vi trenger det i det videre arbeidet. Det ser jeg fram til.

Mine damer og herrer,

360 «En kontorpult er en farlig utkiksplass for den som vil danne seg et bilde av verden», sier John Le Carre. Spionfortfatteren minner oss om at vi må reise for å forstå.

365 I desember var jeg igjen tilbake i Afghanistan. Dette var min 11. reise dit, men den første på tre år. Det å vende tilbake etter noen år gjør en i stand til å se endringer tydeligere.

370 Hovedstaden Kabul gjør alltid inntrykk. Langs de tungt trafikkerte veiene er verksteder av bølgeblikk og containere. Mange små butikker klorer seg fast. Bak de mange murene aner vi et annet liv, et afghansk hverdagsliv.

Det er ikke tvil om at flere tiår med konflikt setter spor. I en sterkt befestet by, ser man også lyspunkter. For de er der.

375 Jeg så et Afghanistan som ruster seg til å stå på egne ben, men samtidig ikke vil bli helt forlatt. Det store militære nedtrekket følger planen. De afghanske sikkerhetsstyrkene får mer ansvar.

380 Hæren og politiets videre utvikling må være rammet inn av robuste sivile institusjoner. Også Norge må forberede seg på å videreføre sin opplæring og rådgivning etter 2014. For å holde fast ved det vi har bygd opp.

Jeg møtte afghanske kvinner og menn som fortalte om et veiskille. Om
385 forventninger. Om håpet om et afghansk samfunn i sikkerhet og verdighet. Og om de vanskelige spørsmålene på veien videre.

En omfattende korrupsjon som uthuler tillitten til myndighetene, er et slikt område. Et annet er skjørheten i forsoningsarbeidet.

390 Jeg merket meg en forsiktig optimisme blandet med et stort alvor. Et alvor og en uro over at Taliban på ny kan styrke seg.

Major Khoshhal Sadat som leder Spesialpolitienheten i Kabul (CRU), delte sine
395 tanker med meg. Han var ikke mange årene da hans far omkom under den sovjetiske okkupasjonen.

Sadat vokste opp med en mor som gjorde alt hun kunne for å gi sine barn en utdanning. En enke og en mor som opplevde hvordan Taliban slo og
400 mishandlet kvinner. En mor som aldri ga opp.

«I love my soldiers, but my mother is my hero», sa Sadat. I sin mor så han både lidelse og smerte, men også et håp. For et hardt prøvd folk.

405 Khoshhal Sadats historie er dessverre ikke unik. Fortellingen om afghanske kvinner er en beretning om grov undertrykkelse, om tap av verdighet og en stemme.

Igjen ble jeg minnet om behovet for sette kvinnene i stand til å delta i en
410 forsoningsprosess. Kvinner på alle nivåer, i parlamentet og i hjemmene, i Kabul og i distriktene. Det er blant de forhold som må på plass for å sikre en varig politisk løsning.

Men også denne veien er kronglete og lang. Likevel, en forsiktig optimisme. Nye
415 initiativ, nye samtaler med Pakistan som kan gi håp.

Hasina Safi, en forkjemper for kvinners rettigheter sa det likevel slik da jeg traff

420 henne: «Frykten for Taliban er iboende i enhver afghansk kvinne, men den dag i dag tør ingen gi åpent uttrykk for dette».

I nord så jeg merkbare endringer. For første gang reiste jeg ikke til Maimanha for å møte norske soldater. Turen gikk til Mazar-e-Sharif. Ved Camp Maimanah er det i dag 1. brigade/209. ANA korps som står vakt.

425

Det gir grunn til ettertanke. Vår tid i Faryab har vist hvordan uro plutselig kan blusse opp. Våre soldater har opplevd harde kamper. Få her hjemme kan fatte de prøvelsene de har gjennomgått.

430 Befolkningen og styresmaktene i Faryab vet at de vil bli hjemsøkt av ny uro. Vi forlater dem likevel ikke tomhendt. Lokale myndigheter har fått en godt rustet og trent hær til å ta vare på sikkerheten. En terskel mot økt uro og ustabilitet.

435 Likevel - spørsmålene stilles og vil fortsette å bli stilt: Var det verdt det? Har vi oppnådd det vi ville?

Jeg tror ikke det finnes et enkelt svar. Utfordringene i Afghanistan er komplekse. Det finnes ingen raske løsninger. Konfliktene vil ikke være borte når vi drar.

440

Poenget er at vi dro til Afghanistan fordi det ikke var andre virkemidler som nådde fram. I dag er ikke landet lenger et fristed for al Qaida og opptrening av terrorister.

445 Når vi gjennomgår vår deltakelse skal vi ikke glemme dette. Og vi skal heller ikke glemme at Norges innsats har hatt en tydelig innretning, både sivilt og militært.

Derfor må vi unngå at en debatt om hva vi har oppnådd, blir en diskusjon om militærmakten alene. Omfanget av de utfordringer som har vært og er i
450 Afghanistan, har aldri vært tenkt løst militært. Det har vært et av flere virkemidler.

Norske soldater kan være stolte. De har gjort en fremragende innsats. De har stått skulder ved skulder med våre afghanske kolleger.

455

Derfor dro jeg hjem i visshet om at våre bestrebelser har vært riktige. Tiden vil

viser om Afghanistan og det internasjonale samfunn har klart å skape en varig og bærekraftig statsmakt.

460

Min andre reise i desember gikk til Ankara. Det å stå ved minnesmerket over grunnleggeren av det moderne Tyrkia, Mustafa Kemal Atatürk, gjør inntrykk.

Et møte mellom fortid og nåtid. Et land i stor endring. Med tydelige visjoner og ambisjoner om sin rolle i regionen og i verden.

465

Det er også et land geografisk lokalisert i randen av vår Allianse mot et urolig nærområde.

470

Tyrkia har naboland som Irak og Syria og historiske bånd til hele Midtøsten, Sentral-Asia og Balkan.

Hele Europa og Midtøsten er berørt av krigen i Syria. Vi kan ikke utelukke at konflikten spres videre.

475

Utviklingen i Tyrkias nærområder illustrerer noe viktig:

At verdenssamfunnet ikke har lyktes med å hindre en blodig konflikt med titusener av sivile ofre i Syria.

480

At verdenssamfunnets evne til å beskytte mot krig og konflikt er begrenset.

At konflikter i utkanten av NATOs territorium berører oss både militært og sivilt. I dag huser Tyrkia mer enn 200 000 flyktninger fra Syria.

485

Derfor er situasjonen i Syria nok en påminnelse om at vi trenger en effektiv og årvåken Allianse. Vi trenger et NATO som er i stand til å praktisere kollektivt forsvar.

490

Beslutningen om å styrke det tyrkiske luftforsvaret med patriotmissiler er derfor viktig.

Den er et uttrykk for NATO-landenes solidaritet med Tyrkia. Slik sender vi et meget viktig signal til det tyrkiske folket om at NATO er til å stole på.

495

Dette minner oss om at forsvar hjemme ikke er hjemme i snever forstand, men inkluderer hele Alliansen. Det er dette NATO som kollektiv allianse handler om.

500

Derfor er vi veldig tilfredse med at NATOs forsterkningsplaner ikke bare kom til anvendelse, men at de fungerte effektivt. Det overrasker meg jo ikke, men det er heller ingen selvfølge.

505

I møte med en ny realøkonomisk virkelighet, er flertallet av allierte hardt rammet. Nettopp i en slik tid krever det sterk rygg til å holde fast ved den grunnleggende solidariteten Alliansen er tuftet på.

510

Ja, vi må forhindre at solidariteten blir den økonomiske motgangens første offer. Det ble den ikke i Tyrkias tilfelle.

515

Luftstyrkene er blant de beste eksemplene på hvordan NATO har ivaretatt beredskap i eget område, også mens alliansen har vært sterkt engasjert i internasjonale operasjoner. Struktur og planverk for luftstridsmidler er utformet slik at NATO kan reagere hurtig ved behov i våre nærområder. Det gir trygghet også her hjemme.

520

Vi trenger et NATO som har god kunnskap om utviklingen i sine nærområder. Det gjelder i et urolig Midtøsten. Og det gjelder i våre stabile nordområder.

525

Dette var tanker jeg tok med meg til Washington den siste uken før jul. Kontinuitet og videreføring av politikk, men også en gjenvalgt amerikansk ledelse som står friere i sine valg. Som posisjonerer seg for mer varige endringer også i sin sikkerhets- og forsvarspolitik.

530

Uroen over forsvarsinvesteringene i de europeiske land ble gjentatt. Og det samtidig som at amerikanerne selv må redusere sine forsvarsbudsjetter ytterligere.

Panetta var tydelig også på et annet punkt. F-35 programmet er i rute. Den

amerikanske administrasjonen vil arbeide innenfor ni-lands gruppen for integreringen av Joint Strike Missile i F-35. Jeg merket meg også en stor interesse for det norske sjømålsmissilet.

540 Dette er gode nyheter for Kongsberg og for Norge.

Noe annet var også vesentlig. Det at USAs sikkerhets- og forsvarspolitikken fokuserer mer mot Asia og Stillehavsområdet. Og det at stadig flere asiatiske land lener seg mot USA for egen sikkerhet og stabilitet.

545

Derimot er USA ikke i ferd med å forlate Europa. Ja, omleggingen mot Asia er kanskje overdrevet. Den skjer ikke over natten. Den har vært planlagt lenge. Det at operasjonene i Irak og også Afghanistan nærmer seg slutten, gjør dette mulig først nå.

550

Både Panetta og andre samtalepartnere gjorde et tydelig poeng av at båndene til Europa og NATO er sterke. At de er helt avgjørende for USAs egen sikkerhet og globale posisjon.

555 USA vil anvende nye virkemidler for å samvirke tett med sine allierte. Slik vedlikeholdes samhandlingsevnen med europeiske allierte. Og slik sikrer vi at USA raskt kan forsterke Europa hvis det skulle bli nødvendig.

560 La det være klart; de transatlantiske båndene er solide. USA vil ikke gi slipp på det de har bygget opp. Derfor vil de hegne om NATOs kjerneoppgaver. Og de vil sikre at artikkel V er robust og troverdig.

565 Dette kommer ikke av seg selv. NATO må vise seg relevant for amerikanske beslutningstagere og velgere. Fortellingen om NATO som politisk samlende i et tidligere splittet Europa, må gjenfortelles med nye og tidsriktige virkemidler.

570 For meg handler dette om å innrette seg slik at de allierte er skodd til å møte nye sikkerhetsutfordringer. At vi evner gradvis å omstille oss fra et sikkerhetsbilde til et nytt i emning. Og at kuttene blant europeiske allierte er fornuftige og koordinerte.

Vi skal huske det at USAs andel av de totale forsvarsutgiftene i NATO øker jevnt. For få år siden var Europas andel én tredjedel. I dag nærmer vi oss én

575 fjerdedel. Noe annet bør likevel uroe oss mer. Forsvarsutgiftene totalt sett i NATO er sterkt fallende.

Vi står foran et mer broket sikkerhetspolitiske bilde. Situasjonen i Midtøsten er nevnt. Vi ser fremveksten av nye stormakter, mens gamle konsoliderer seg på
580 nytt. Og vi ser skjerpede fronter mellom stormakter i Stillehavsområdet. Vi konstaterer at land utenfor NATO øker sine forsvarsutgifter.

Dette er en utvikling vi skal følge nasjonalt og som vi skal sette på dagsorden i NATO. Et viktig initiativ er tatt nettopp av Panetta. Med norsk støtte. Til neste
585 forsvarsministermøte i NATO vil vi få kartlagt mangler i strukturen. Et arbeid med å forbedre styrkeplanprosessene er også igangsatt.

Inntrykkene fra Washington bekrefter at USA og Norge «leser fra samme notebled». Vi tenker likt om endringer i våre strategiske omgivelser.

590

Noe annet er også viktig: Panetta og andre sentralt plasserte i den amerikanske administrasjonen roste utviklingen og kvaliteten på det norske forsvaret. Vi har et forsvar som er tidsriktig og relevant. Og vi har et norsk-amerikansk sikkerhetspolitisk samarbeid som er usedvanlig godt.

595

Chuck Hagel blir i følge amerikanske medier i dag kl 1900 norsk tid, nominert til stillingen som ny forsvarsminister i USA. Han er formann i den amerikanske atlantehavskomiteen og er en sterk tilhenger av NATO-samarbeidet.

600 Jeg kjenner Hagel som en realpolitiker med stor innsikt og med et stort engasjement for transatlantisk samarbeid. Hvis han blir USAs nye forsvarsminister, lover dette godt for vårt bilaterale samarbeid og for arbeidet med å sikre at NATO forblir en relevant Allianse.

605 I våre nærområder åpner den globale oppvarmingen for et gradvis isfritt Arktis. Med det åpner det seg også nye muligheter. Men dette vil også gjøre våre nærområder strategisk viktigere, og muligens også mer utsatt.

Derfor må vi fortsette arbeidet med å legge et fundament for samarbeid i nord.
610 Slik sikrer vi fortsatt stabilitet. Det er dette regjeringens nordområdepolitikk handler om.

615 Vi skal fortsette å arbeide for et godt og konstruktivt samarbeid med Russland.
Vi skal investere i det militære samarbeidet i Nord-Europa. Med de nordiske land når det viser seg riktig. Og med våre allierte, Tyskland, Storbritannia eller Nederland. Her gjør vi mye allerede.

620 Vi må gjøre ting smartere, mer kosteffektiv og kvalitetsmessig bedre. Innenfor rammen av Smart Defence og Connected Forces Initiative som kom ut av det siste toppmøtet.

625 Dypest sett handler dette for meg om å ta vare på det NATO vi var med å stifte i 1949. Oppgavene og perspektivet er endret mye. Likevel - det grunnleggende består.

Derfor skal vi fortsette arbeidet med å høyne NATOs profil i våre nærområder. Det innebærer også å kunne håndtere artikkel V situasjoner.

630 Artikkel V er ikke en stor knapp du kan trykke på når krisen oppstår. Som alt annet må også dette jevnlig øves.

635 Ny teknologi, ny kompetanse og planverk må hele tiden oppdateres, øves og vedlikeholdes. Ellers forvitrer de.

Ja, ressursene må finne hverandre også her.

640 Oppfølgingen av nærområdeinitiativet er et av flere viktige områder. Da jeg presenterte dette for mine kolleger i NATO i 2008 var skepsisen hos mange stor. Det er hyggelig å konstatere at i dag snakker alle om det.

Vi har økonomiske muskler og vi har store arealer. Derfor påhviler det oss et stort ansvar.

645 Vi arbeider for tettere kobling mellom vårt nasjonale hovedkvarter og NATO. Og vi fortsetter å legge til rette for store allierte øvelser her hjemme.

650 Fordi vi ønsker å videreføre det gode samvirke fra Afghanistan. Og fordi vi vil ha en relevant Alliansen som er godt forberedt til neste krise.

Kjære forsvarsvenner,

655 Jeg snakket tidligere i kveld om lærdommer. Den kanskje viktigste av dem alle er at den som skal være i takt med tiden ikke kan stå stille.

Selv om vi har gjort vår jobb her hjemme, kan vi ikke tillate oss å stanse opp. Vi må aldri abdisere fra en målsetting om å lage et bedre forsvar. Vi er gode i dag, fordi vi gjorde riktige valg i går. Det skal vi fortsette å gjøre.

660

Den nye langtidsplanen handler om nettopp dette.

I møte med nye strategiske utfordringer, må vi handle i dag for å bli værende i forkant. Vi må ta vare på og bygge videre på vårt gode utgangspunkt.

665

Derfor har jeg valgt å vektlegge fremtidens kompetansebehov. Og derfor har jeg snakket mye om de sikkerhetspolitiske endringene vi ser rundt oss.

670 Vi får mye ros i NATO. Ikke bare fordi vi har et stort forsvarsbudsjett. Men fordi vi har hatt mot til å ta noen vanskelig valg. Fordi vi har våget å prioritere. Og fordi vi i dag fortsetter å fatte viktige strategiske valg.

For vårt innsatsforsvar - i en relevant Alliance.

675

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

Afghanistan, Foredrag, Forsvar, Forsvarspolitik, Militæret, Partipolitikk

680

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vart-innsatsforsvar-i-en-relevant-alliance>

685

690